

Smatramo da je rijeka Una naše prirodno bogatstvo i trebamo je zaštititi kao park prirode, jer ćemo po tome biti prepoznatljivi u svijetu i svaki turist i stranac cijeniti će nas prema našem ulaganju u zaštitu prirode i okoliša.

Ako se ne zaštitimo prema prirodi i okolišu, smatrati će nas neodgovornim prema okolini i državi.

Stoga vas molimo da se naša primjedba uvaži i stoga jasno kažemo NE Nuklearnom otpadu na Trgovskoj gori i našoj regiji.

S poštovanjem,

PETRA d.o.o. LIKVIDATOR
u likvidaciji
Petra Ljubojević
Petrinja, Gundulićeva 2

Renata Colarić

SASA JR

From: Sasha Banjanac [sasa.banjanac@gmail.com]
Sent: 31. ožujka 2016. 15:17
To: dzrns@dzrns.hr
Subject: Predmet: Prigovor Strategiji skladištenja i odlaganja RAO i istrošenog nuklearnog goriva

NE ODLAGANJU I SKLADISTENJU RAO I ISTROSENOG NUKLEARNOG GORIVA NA TRGOVSKOJ GORI !!!!!!!!!!!

Lokacija nije povoljna sa aspekta rizika od potresa. Na oko 70 km od Trgovske gore prije manje od pet decenija dogodijo se razoran potres jačine 8 stepeni po Merkalijevoj ljestvici koji je izazvao rušenje velikog broja objekata u gradu Banja Luci i osjetio se na velikoj udaljenosti.

Niste adekvatano informirali javnost o Arhuškoj konvenciji.
Sve mjesne zajednice u općini Dvor gdje se planira gradnja deponije su održale zborove i sa potpisima svih prisutnih iskazale protivljenje predloženom rješenju.

Što se tiče povoljnosti geološke gradje lokacije gdje planirate skladištenje i odlaganje RAO, podsjetiti ću vas da je dio Trgovske Gore izgrađen od karbonatnih naslaga trijasko starosti, od krečnjaka i dolomita, konglomerata i pješčara, koji predstavljaju pukotinsko-kavernožnu sredinu. Riječju i to su limitirajući uslovi za izbor lokaliteta objekta.

U području Čerkezovac su locirani kvalitetni podzemni akviferi i površinski tokovi vode koji su vrlo značajan izvor podzemne vode za vodosnabdjevanje, i mogu biti ugroženi skladištenjem RAO.

Dakle osim "samo" 4500 stanovnika općina Dvora na Uni vi ugrožavate živote 30 000 stanovnika općine Novi Grad!!!

Jedan od najvećih problema vezano za vašu užasnu ideju i potencijalnu gradnju deponije RAO na lokaciji Čerkezovac je svakako činjenica da u širem rejonu oko Trgovske gore i dalje nizvodno rijekom Unom prema Kostajnici, primaran resurs za zapošljavanje stanovništva i ekonomski razvoj regije leži u proizvodnji zdrave hrane i razvoju turizma. Jedan od razloga izostanka razvoja industrije su upravo prirodne vrijednosti koje su se nastojale zaštititi u ranijem periodu!!!

Eventualnom izgradnjom odlagališta RAO potpuno će se eliminisati mogućnost daljeg razvoja poljoprivredne proizvodnje i turizma, te stanovništvo osuditi na ekonomsko propadanje i iseljavanje. Podrška koju bi lokalne zajednice dobile u svojim budžetima kao kompenzacija nikako ne može biti adekvatna trajnim posljedicama skladištenja RAO.

REPUBLIKA HRVATSKA
542 - DRŽAVNI ZAVOD ZA
RADIOLOŠKU I NUKLEARNU SIGURNOST
Z A G R E B

Primljeno: 31-03-2016

Klasifikacijska oznaka	Org. jed.
Urudžbeni broj	Pril. Vrij.

--
This message has been scanned for viruses and dangerous content by **MailScanner**, and is believed to be clean.

REPUBLIKA HRVATSKA	
542-DRŽ. ZAVOD ZA RADIOLOŠKU I NUKLEARNU SIGURNOST	
Primljeno:	15003389
01.04.2016	
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.:
542-02/15-43/6	03-02
Urudžbeni broj:	Priloga Vrijed.
0-16-52	

3. Primjedbe od strane BiH i Slovenije temeljem Protokola o SEA

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO VANJSKE TRGOVINE I
EKONOMSKIH ODNOSA



БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО СПОЛНЕ ТРГОВИНЕ И
ЕКОНОМСКИХ ОДНОСА

BOSNIA AND HERZEGOVINA
MINISTRY OF FOREIGN TRADE AND

Broj: 06-3-28-645-3/16
Sarajevo, 18.03.2016. go.

REPUBLIKA HRVATSKA	
542-DRŽ. ZAVOD ZA RADIOLOŠKU I NUKLEARNU SIGURNOST	
Prilazeno:	16002882
21.03.2016	
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.:
542-02/15-43/6	03-02
Urudžbeni broj:	Priloga Vrijed.
0-16-42	

REPUBLIKA HRVATSKA
12 - DRŽAVNI ZAVOD ZA
ZAKU I NUKLEARNU SIGURNOST
ZAGREB

21-03-2016

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE
Radnička cesta 80, 10000 Zagreb
n/r g. Slaven Dobrović, ministar

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI ZAVOD ZA RADIOLOŠKU
I NUKLEARNU SIGURNOST
Frankopanska 11, 10000 Zagreb
n/r g. Saša Medaković, direktor

Uredb. oznaka	Org. jed.
Urudžbeni broj	Pril. Vrij.

(OBROJ) Poštu na
DATUM E!

Predmet: „Postupak procjene utjecaja na okoliš Nacionalnog programa
Provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih
izvora i istrošenog nuklearnog goriva" – interes za učešće u
postupku, iskazuje se

Poštovani,

Dana 25.02.2016. godine, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode Republike Hrvatske obavijestilo je nadležne institucije u BiH o započetom „Postupku strateške procjene utjecaja na okoliš Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva Republike Hrvatske“.

Imajući u vidu ogroman interes nadležnih institucija u Bosni i Hercegovini vezano za predmetni Program, ali i za realizaciju projekta odlaganja radioaktivnog otpada na lokalitetu Trgovska gora u opštini Dvor, Republika Hrvatska, istovremeno uzimajući u obzir činjenicu da realizacija predmetnog projekta može imati značajan uticaj na životnu sredinu i zdravlje ljudi u Bosni i Hercegovini, kao i ogromnu zabrinutost stanovništva u jedinicama lokalnih samouprava u Bosni i Hercegovini, ovim putem vas obavještavamo da Bosna i Hercegovina, kao pogođena strana, izražava svoju namjeru za aktivnim učešćem u svim aktivnostima koje se vode u Republici Hrvatskoj vezano za naprijed navedeni Program i implementaciju predmetnog projekta.

Takođe, imajući u vidu zahtjeve nadležnih institucija u Bosni i Hercegovini, ovom prilikom iskazujemo interes kod nadležnih organa za donošenje Programa i Ministarstva zaštite okoliša i prirode Republike Hrvatske da se, u periodu od 18.04.2016. – 20.04.2016. godine, održe javne prezentacije Strateške studije za Nacionalni program provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, istrošenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva na teritoriji opštine Novi Grad, Bihać i u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, u Sarajevu.

Ujedno tražimo produženje roka za dostavu mišljenja Bosne i Hercegovine na Postupak procjene utjecaja na okoliš Nacionalnog programa Provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva" za dodatnih 60. dana odnosno do 23.06.2016. godine.

Ukoliko se Hrvatska strana slaže, predlažemo sljedeće termine za održavanje Javnih rasprava u Bosni i Hercegovini i to:

- Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine – 18.04.2016. u 11. Sati
- Novi Grad – 19.04.2016. godine u 11. Sati
- Bihać – 20.04.2016. godine 11. Sati

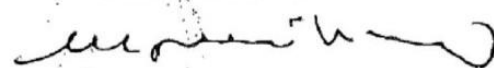
Ujedno predlažemo da se u Zagrebu održi sastanak Stručnih komisija, 05.04.2016. godine ili 06.04.2016. godine sa ciljem definiranja aktivnosti oko održavanja javnih rasprava u Bosni i Hercegovini (termini, sadržaj, učesnici u raspravi, prezentatori, i dr.).

Shodno navedenom, molimo vas da nas informišete o terminima javne prezentacije i prihvatanju produženja roka za dostavu mišljenja, kako bi mogli informisati javnost Bosne i Hercegovine o istom.

S poštovanjem,

MINISTAR

Mirko Šarović



Dostaviti:

- naslovu
- a/a

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjskih poslova**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**
Министарство иностраних послова

Br. 07/5-22-04-05-11986-1/16
Sarajevo, 22.04.2016. godine

MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE

N/r. dr.sc. Slavenu Dobroviću, ministru
Radnička cesta 80
Zagreb
Republika Hrvatska

Predmet: Obavijest o namjeri učestvovanja Bosne i Hercegovine u prekograničnom postupku strateške procjene uticaja na okoliš Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za period do 2025. godine, s pogledom do 2060. godine), sa komentarima i primjedbama na Program

Veza: vaši akti br. 517-06-2-1-2-16-3, od 10.02.2016, i
517-06-2-1-2-16-6, od 07.03.2016. godine

Poštovani gospodine Dobroviću,

Čast mi je obavijestiti Vas da Bosna i Hercegovina namjerava učestvovati u prekograničnom postupku strateške procjene uticaja na okoliš Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za period do 2025. godine, s pogledom do 2060. godine).

U nastavku dajemo komentare i sugestije na navedeni Program. Donja sublimacija predstavlja stav Bosne i Hercegovine koji objedinjava komentare i primjedbe konsultovanih nadležnih institucija u Bosni i Hercegovini. U prilogu također dostavljamo izvorni materijal navedenih institucija.

Realizacija Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva može imati značajan negativan i poguban uticaj na životnu sredinu i zdravlje ljudi u Republici Srpskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine, zbog čega su svoje protivljenje već iskazale lokalne zajednice i opštine u oba entiteta, kao i najviše entitetske zakonodavne institucije. U pripremi je i rezolucija kojom će Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine također izraziti svoje protivljenje odabiru Trgovske gore kao potencijalne lokacije za odlaganje i skladištenje navedenog opasnog materijala.

Lokacija "Trgovska gora" nalazi se oko 1,2 kilometra od državne granice Bosne i Hercegovine i Republike Srpske; radijus zahvata dio opštine Novi Grad u Republici Srpskoj i BiH, što jasno ukazuje na mogući prekogranični uticaj. Kriterij radijusa od 5 kilometara potrebno je preispitati; prema ovom kriteriju, najveći dio zahvaćene površine nalazi se u Bosni i Hercegovini; pri analizi nije uzeto u obzir stanovništvo Bosne i Hercegovine, premda aktuelni radijus od 5 kilometara u potpunosti zahvata područje Novog Grada, sa 11,603 stanovnika, kao i okolna naseljena mjesta.

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjskih poslova



БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство иностраних послова

Izvorište "Donje Mlakve" služi za javno vodosnabdijevanje Novog Grada sa pripadajućim zonama sanitarne zaštite. One su također u potpunosti obuhvaćene radijusom od 5 kilometara; granica zone šire zaštite izvorišta nalazi se na oko 1,3 kilometra od Trgovske Gore.

Jedna od krupnih zamjerki navedenom Programu tiče se nedosljednosti izbora lokacije za odlaganje radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva. Naime, određene aktivnosti u smislu izbora pogodne lokacije za odlagalište radioaktivnog otpada datiraju iz vremena Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Postupak se kontinuirano provodi sa većim ili manjim pauzama u posljednjih 30-tak godina. Korištenjem raznih eliminacionih parametara u toku 1997. godine broj razmatranih lokacija je smanjen, te su odabrane četiri potencijalne lokacije za izgradnju odlagališta radioaktivnog otpada; to su bile: Trgovska gora, Moslavačka gora, Psunj i Papuk. Posebno bitnim smatramo napomenuti da u prethodnih trideset godina, pa sve do 2013. godine, lokacija kasarne Čerkezovac na Trgovskoj gori nije uzimana u razmatranje, već lokacija Majdan, koja se nalazi 15 kilometara sjeverozapadno od lokacije Čerkezovac. U toku 2015. godine izrađena je studija u kojoj je primjenom eliminacionih kriterija prvi put izabrana lokacija Čerkezovac za skladištenje radioaktivnog otpada, ali i tada je sistemom bodovanja lokacija Majdan, sa 410,8 bodova ocijenjena bolje od lokacije Čerkezovac, sa 406 bodova. Utvrđena razlika od 4,8 boda u korist lokacije Majdan nije se smatrala značajnom, te je izabrana lokacija Čerkezovac, što predstavlja nedosljednost u metodologiji i što bi, s obzirom na veoma malu udaljenost od granice Bosne i Hercegovine, trebalo imati značajan uticaj na izbor lokacije.

Nije potpuno jasno ni korištenje eliminacionih kriterija koji se odnose na demografsku analizu područja unutar radijusa od 5 kilometara od lokacije Čerkezovac, jer najveći broj naselja i stanovništva nalazi se upravo na drugoj strani granice i pripada Opštini Novi Grad, što nije uzeto u obzir i što bi imalo ogroman uticaj na konačan izbor lokacije.

Sljedeća velika primjedba odnosi se na nedosljednost u korištenju termina "skladištenje" i "odlaganje" kroz cijeli dokument. Mada su autori naglasili da "nema automatizma kojim bi se skladište prevelo u odlagalište", jer se radi o različitim objektima i potpuno različitim fazama u upravljanju radioaktivnog otpada, na mnogim mjestima u dokumentu, kao i u toku postupka izbora lokacije, koristi se termin "odlagalište", mada se prva faza u postupku odnosi na skladištenje institucionalnog radioaktivnog otpada.

Autori Strateške studije za Nacionalni program provođenja Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva više puta koriste konstataciju kojom se radioaktivni otpad iz nuklearne elektrane Krško poredi i čak smatra manje opasnim od institucionalnog radioaktivnog otpada nastalog korištenjem izvora zračenja u medicini, industriji i nauci, što je nedopustivo i besmisleno sa stručnog aspekta. Naime, skladištenje i odlaganje institucionalnog radioaktivnog otpada i radioaktivnog otpada nastalog u nuklearnim elektranama su dva potpuno različita koncepta sa tehnološkog, finansijskog i organizacionog aspekta. Većina zemalja svijeta, pa i Bosna i Hercegovina, posjeduje institucionalni radioaktivni otpad, što nije slučaj sa radioaktivnim otpadom nastalim u nuklearnim elektranama, za čije upravljanje su potrebni izuzetni ljudski i materijalni resursi, specifična organizaciona struktura, razvijena infrastruktura, te podrška istraživačkim aktivnostima u navedenoj oblasti.

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjskih poslova**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**
Министарство иностраних послова

Studija dalje navodi da "nije vjerovatno da bi bilo uticaja na zdravlje ljudi i okoliš planiranog skladišta radioaktivnog otpada na lokaciji Čerkezovac, a ni na zaposlene tijekom izgradnje i tijekom rada. Izvjesni neznatan utjecaj može se očekivati na zaposlene tijekom transporta radioaktivnog otpada do mjesta skladištenja".

Smatramo da Studija ne obrađuje u potrebnoj mjeri uticaje na zdravlje ljudi u okolini sporne lokacije, kao ni uticaje koji mogu dovesti do vanrednih događaja, što može dovesti do "curenja" uskladištenih radioaktivnih materija, koje je – s obzirom na lokaciju objekta, te dijelom nepovoljne geološke, hidrološke, meteorološke, klimatske i seizmološke uticaje, trebalo analizirati u značajnijoj mjeri.

Pored toga, u Studiji je jasno naznačen problem transporta radioaktivnog materijala, koji bi koristio postojeću putnu mrežu uz rijeku Unu, što je nedopustivo, s obzirom na mogućnost akcidenata tokom transporta navedenog nuklearnog materijala.

"Za prijevoz NSRAO koristiti će se cesta koja ide neposredno uz granicu s Bosnom i Hercegovinom, u jednoj varijanti oko 5 km, a u drugoj varijanti oko 30 km, ako se ide pravcem iz Hrvatske Kostajnice dolinom Une. Cesta prema Dvoru i Čerkezovcu nalazi se u zoni visokog rizika od plavljenja, pa prijevoza neće biti za vrijeme rizika od poplave, također ovdje nema vodnih nasipa koji bi pucanjem mogli uzrokovati nepredvidive situacije".

Također, analiza uticaja na teritoriju Bosne i Hercegovine je samo sporedno spomenuta, što je – s obzirom na lokaciju objekta na samoj granici – apsolutno nedopustivo.

Studija dalje navodi nekoliko primjera rješavanja problema upravljanja radioaktivnim otpadom u drugim državama. Nemoguće je povući paralelu, jer svega 35 država posjeduje nuklearne elektrane i većina još uvijek skladišti otpad na lokacijama same elektrane; svega par zemalja trenutno gradi kapacitete za odlaganje otpada. Ono što je sigurno je da je ovo jedinstven slučaj da jedna država (Republika Hrvatska) planira skladištenje i odlaganje RAO na granici sa drugom državom (Bosna i Hercegovina) nastao u nuklearnoj elektrani u trećoj državi (Slovenija).

Poznato je da je Španija krajem devedesetih odredila lokaciju za skladištenje RAO nastalog u nuklearnim elektranama udaljenim 4 km od granice Portugala i nakon demonstracija i reakcije javnosti od toga se je odustalo, te je određena nova lokacija u unutrašnjosti države.

Sama činjenica da se na spornu lokaciju planira odlagati radioaktivni otpad i nuklearno gorivo iz nuklearne elektrane Krško je zabrinjavajuća, jer takva vrsta opasnog otpada neće biti razgrađena hiljadama godina, tako da niko nije u stanju reći kakav će biti njegov uticaj na buduće generacije. Kao razlog za posebnu zabrinutost naročito ističemo blizinu sporne lokacije teritoriji Bosne i Hercegovine, te riječni sliv i vodotok rijeke Une, što bi moglo ugroziti cijelo područje kojim protiče ta rijeka. Nedopustivo je da se odlaganjem tako opasnog otpada dovodi u opasnost stanovništvo i životna sredina susjedne države.

"Strateška studija za nacionalni program provedbe strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva" nije jasna i nije u skladu sa okolišnom legislativom u Republici Hrvatskoj. Iako se predmetnim dokumentom nastoji obuhvatiti i procjena uticaja na životnu sredinu (okoliš), ovako definisan naslov Studije ne može se smatrati Strateškom procjenom uticaja plana i programa na okoliš u skladu sa

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjskih poslova**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**
Министарство иностраних послова

Uredbom o strateškoj procjeni uticaja plana i programa na životnu sredinu, jer u svom naslovu ne sadrži riječi "strateška procjena uticaja na okoliš"

Posebno treba imati u vidu da nije uključeno resorno Ministarstvo za okoliš i da Studija veoma površno i nesistematski tretira uticaj na životnu sredinu, a posebno na područje zaštićeno u okviru mreže Natura 2000. Pomenuta studija ne navodi niti jedan negativan uticaj, te potpuno jednostrano navodi da negativnih uticaja neće biti, iako je svrha ove studije da pojasni moguće uticaje na životnu sredinu i njene komponente (zrak, voda, tlo, itd.), to ipak nije učinjeno.

Neshvatljiva je i neprihvatljiva odluka da se pored više potencijalnih lokacija, upravo Trgovska gora predstavi kao jedina opcija, uprkos višegodišnjem aktivnom protivljenju lokalnih zajednica, nevladinih organizacija i opština. Pri tome je očigledno neshvatanje autora Studije šta Strateška procjena uticaja na životnu sredinu treba sadržavati i predstavljati. U studijama ovog tipa, alternativne lokacije su obavezno poglavlje. Pa ipak, na javnoj raspravi održanoj u Opštini Dvor, Trgovska gora je bila jedina raspravljana lokacija, uprkos brojnim, jasno artikulisanim razlozima protiv ovakve odluke.

Naredna primjedba tiče se odabira trenutka informisanja javnosti u Bosni i Hercegovini o planiranim aktivnostima iz Priloga 1 uz Espoo Konvenciju. Prema Članu 3 stav 1 navedene Konvencije, "zemlja porijekla će što je moguće prije, a najkasnije istovremeno s informisanjem svoje vlastite javnosti, obavijestiti o istoj planiranoj aktivnosti svaku potpisnicu za koju smatra da bi mogla biti pogođena zemlja, kako bi osigurala odgovarajuće i učinkovite konsultacije prema Članu 5". Republika Hrvatska je najavila i obavijestila domaću javnost, dok je Bosna i Hercegovina, kao pogođena zemlja i zainteresovana strana, obaviještena naknadno, a ne istovremeno kad i javnost u Republici Hrvatskoj.

Prema odredbama Aarhuske konvencije, preporučuje se da se zainteresovane strane uključe u ranim fazama donošenja odluka. U tom smislu, izrada Nacrta strateške procjene na okoliš nije bila u skladu s preporukama. Kako se u pomenutoj Studiji navodi, stanovništvo u području koje zahvata radijus od 5 kilometara oko lokaliteta potencijalnog skladišta potencijalno je ugroženo, te bi se, prema Aarhuskoj konvenciji, trebalo tretirati kao "zainteresovana javnost", što zahtijeva njeno ravnopravno uključivanje u postupak procjene uticaja na okoliš. Ovim propustom prekršene su odredbe navedene Konvencije, jer stanovništvo sa bosansko-hercegovačke strane nije bilo adekvatno informisano niti uključeno u ovaj postupak. U tabeli na stranici 95, ističe se da je 2011. godine u zoni od 5 km oko kasarne Čerkezovac živjelo samo 4,309 stanovnika, što implicira da zdravstveni i i svi ostali interesi stanovništva na području Bosne i Hercegovine nisu uzeti u obzir. Tako je, na primjer, zanemaren potencijalni uticaj na oko 30,000 stanovnika Opštine Novi Grad u BiH, ali i drugih opština u slivu rijeke Une i Save.

U postupku odabira lokacije skladišta RAO na Trgovskoj gori, posebno su prekršene odredbe Člana 3, pošto nije osiguran adekvatan "pristup javnosti", u skladu s Aarhuskom konvencijom. Sve mjesne zajednice u Opštini Dvor održale su zborove i potpisima svih prisutnih iskazale su protivljenje predloženom rješenju. Svaki drugi pokušaj interpretacije javnosti putem "predstavničkih organa i tijela", uključujući organe Opštine Dvor, podrazumijeva učešće "javnih tijela", a ne javnosti. S tim u vezi, samo mišljenje lokalnih zajednica, odnosno njenih građana, može se smatrati za učestvovanje javnosti".

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjskih poslova**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**
Министарство иностраних послова

DZRNS Republike Hrvatske nije podržao nikakav vid "odgovarajućeg prepoznavanja i podrške" asocijacijama i grupama iz oblasti zaštite okoliša, u skladu sa stavom 4 navedene Konvencije, već se cijeli postupak vodi naprotiv, nasuprot i ignorišući stavove ekoloških organizacija, asocijacija i grupa.

Javnost nije imala priliku učestvovati u procesu donošenja odluka, u skladu sa stavom 5 navedene Konvencije. U svi procesima do sada uključivani su "javni organi", bilo da se radi o učešću državnih, županijskih ili opštinskih tijela.

DZRNS, kao javni organ, nije postupio u skladu sa odredbama stava 7 navedene Konvencije, u smislu međunarodnog učešća u procesu donošenja odluka, a što se posebno odnosi na isključenje susjedne Bosne i Hercegovine, od čije granice je zona potencijalnog uticaja potencijalnog skladišta RAO-a udaljena svega 850 metara.

Predloženi lokalitet nalazi se na samo 850 metara od zaštićenog područja u okviru mreže "Natura 2000". Blizina odlagališta ili skladišta radioaktivnog otpada može ozbiljno ugroziti ove zaštićene lokacije, posebno kada se uzmu u obzir tip geološke podloge i hidrološka slika područja. Pri tom, valja naglasiti da je općenito zanemarena činjenica da se najveći dio površine uticaja (radijus od 5 km) nalazi upravo na području Bosne i Hercegovine, dok se nuklearni otpad iz NE Krško smatra malo opasnim, jer se radi o "pretežito nisko radioaktivnom otpadu, s malim količinama otpada srednje radioaktivnosti", te se konstatuje da je "Ukupna aktivnost ovog otpada na razini aktivnosti institucionalnog otpada i iskorištenih izvora u RH".

Izrazi "pretežito" i "na razini aktivnosti" su veoma paušalni, a autori zanemaruju da se iskorišteno gorivo NE i otpad nuklearnih elektrana nikako ne može tretirati kao institucionalni otpad, odnosno da postoje veoma jasne i velike razlike u skladištenju i odlaganju RAO-a. U cijelom tekstu Studije nije jasno napravljena distinkcija između skladištenja i odlaganja RAO-a, a konačno odlaganje interpretira se, sa stanovišta opasnosti po okoliš, kao uporedivo ili jednako onoj kakvu ima skladištenje institucionalnog RAO-a.

Uredbom Vlade Republike Hrvatske o strateškoj procjeni uticaja plana i programa na okoliš od 29.05.2008. godine utvrđeni su uslovi za donošenje strateške procjene uticaja plana i programa na okoliš. Ostavljeni rokovi za isticanje pitanja ili prigovora od dana zadnje rasprave nisu u skladu s Članom 7 Članom 8 stav 2 ove Uredbe, jer tijela lokalne samouprave i druga tijela nisu imala priliku raspravljati o sadržaju Strateške procjene uticaja na okoliš.

Imajući u vidu činjenicu da se skladištenje RAO-a može smatrati potencijalno veoma značajnim i opasnim izvorom ugrožavanja okoliša, nužno je bilo uz Stratešku studiju nacionalnog zbrinjavanja radioaktivnog otpada, uraditi i Procjenu uticaja zahvata na okoliš poštujući odredbe Člana 30 o sadržaju Studije. Imajući u vidu da se lokacija kasarne Čerkezovac nalazi na 850 metara udaljenosti od zaštićene zone Natura 2000, nužno je posebno uzeti u obzir obaveze iz stava 2 Člana 30, koje se odnose na "opis značajnih učinaka zahvata na okoliš i obrazloženje razloga njihovog odabira", te "popis ostalih mogućih učinaka" i "mjere zaštite koje treba razmotriti". Također, ostaje nejasno zašto u samoj Studiji nisu obrađeni potencijalni uticaji na ekološku mrežu Natura 2000, kako sa strane Republike Hrvatske tako i potencijalna Natura 2000 područja u Bosni i Hercegovini.

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjskih poslova**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**
Министарство иностраних послова

Ističemo da su prekršene i odredbe Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša Vlade Republike Hrvatske, od 29.05.2008. godine, u smislu načina uključivanja javnosti u procesu strateške procjene uticaja na okoliš. Članom 12 Uredbe utvrđuje se: "U postupku strateške procjene utjecaja plana i programa na okoliš javnost sudjeluje u: 1. postupku izrade strateške studije – određivanja sadržaja". Javnost nije učestvovala u postupku određivanja sadržaja Strateške studije. Prekršeni su i minimalni uvjeti za rokove za javni uvid, utemeljeni u Članu 4 i 18 Uredbe.

Imajući u vidu opasnosti od radioaktivnog zračenja, te činjenicu da je stvarna doza zračenja veća nego ekvivalentna, jer se radionuklidi mogu u organizam unijeti hranom i vodom (ingestija), te zrakom (inhalacija), od kojih su neki bio-aktivni (alfa emiteri), spontano ugrađivi u tkiva ljudi i životinja, sposobni nanositi štetu stotinama godina, te uzimajući u obzir i rezultate satelitskog uvida u teren gdje se RAO planira zbrinjavati, ističemo i sljedeća zapažanja.

Sa zdravstvenog, demografskog i geografskog aspekta gledano, lokalitet Trgovska Gora-Čerkezovac-Dvor na Uni (Republika Hrvatska) nalazi se u neposrednoj blizini granice sa Bosnom i Hercegovinom, gradom Novi Grad i njegovim prigradskim naseljima, koji je znatno gušće naseljen nego Dvor u R. Hrvatskoj, pa je mogućnost direktnog i indirektnog štetnog uticaja na zdravlje stanovnika i životnu sredinu u slučaju akcidentnog radioaktivnog zračenja znatno pogubnija i veća u Bosni i Hercegovini nego u Hrvatskoj, gledano iz perspektive moguće ekspozicije ljudi prekograničnom uticaju zračenja. Po pravilima Evropske unije, zabranjen je bilo kakav transfer otpada iz bogatije u siromašniju, iz ekonomski jače u ekonomski slabiju državu, bez obzira da li se transfer vrši vodom, vazduhom ili tlom.

Sa sociološko-demografskog, istorijskog i društveno-političkog aspekta gledano, šire područje Trgovske Gore i Dvora na Uni, do kraja rata 1995. godine bilo je naseljeno većinski srpskim stanovništvom, u protekla tri rata bilo je poprište progona, etničkog čišćenja i genocida nad srpskim stanovništvom ovih prostora, a koje se u protekle svije decenije, u vrlo malom broju vratilo na svoja ognjišta u Dvoru u Republici Hrvatskoj, kako se navodi u priloženom aktu načelnika Opštine Kozarska Dubica u Republici Srpskoj. Svakako da je jedan od razloga za depopulaciju Srba, naročito u ovom dijelu Republike Hrvatske destimulativno okruženje i nemogućnost održivog povratka srpskih prognanika u Republiku Hrvatsku, a jedan od razloga su ovakvi, sve samo ne podsticajni, Programi zbrinjavanja opasnog otpada.

Uvidom u organizacionu šemu organizacije koja je autor Studije, nigdje nismo našli zasebnu organizacionu jedinicu za pitanja radijacijske sigurnosti, upravljanja opasnim otpadom ili nešto slično, što nas dovodi u sumnju u pogledu referentnih i stručnih kompetencija institucije za rad, navodi se dalje u aktu načelnika Opštine Kozarska Dubica. Uvidom u zvaničnu internet-stranicu sa prezentacijom EKONERG d.o.o. Zagreb (autor Studije), ustanovljeno je da je njihova laboratorija akreditovana po međunarodnom standardu ISO 17043 i HRN EN ISO/IEC 17025, prema kojima navedena firma raspolaže sa osam akreditovanih metoda vezanih za gasove i nigdje nijedne metode za ispitivanje nivoa radioaktivnog zračenja, što potvrđuje sumnje u kompetenciju autora Studije, poštujući činjenicu da je navedena kompanija regionalni lider za ispitivanje kvaliteta vazduha za emisije plinova.

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjskih poslova



БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство иностраних послова

Na osnovu uvida u Studiju može se zaključiti da se lokacija na Trgovskoj Gori planira koristiti kao skladište i odlagalište nuklearnog otpada. Na stranici 13 Studije jasno piše da Direktiva EU 2011/70 "ostavlja slobodu članicama EU da odluče o tome smatraju li iskorišteno nuklearno gorivo (ING) vrijednim resursom za ponovnu preradu ili ga smatraju radioaktivnim otpadom (RAO). Skladištenje RAO, uključujući dugoročno skladištenje, prijelazno je rješenje, ali ne i alternativa odlaganju. Niski i srednje RAO obično se odlaže bliže površini. Na tehničkoj razini široko je rasprostranjeno mišljenje da su duboka geološka odlagališta u ovom trenutku najsigurnija i najtrajnija mogućnost u posljednjoj fazi gospodarenja visokoaktivnim otpadom i istrošenim gorivom ako se ING bude deklarirao kao RAO". Zatim se na strani 35, pod naslovom "Opis područja od interesa", kaže: "Trgovska Gora-lokacija Čerkezovac potencijalna je lokacija za skladištenje institucionalnog RAO, za dugoročno skladištenje polovine RAO iz Nuklearne elektrane Krško i moguće gradnje budućeg odlagališta RAO".

U samoj Studiji se zatim navodi: "Ako se radi o odlagalištu RAO, tada bi razdoblje institucionalne kontrole trebalo biti dulje, nekoliko stotina godina, u tom razdoblju nije moguće (strogi kriteriji nuklearne sigurnosti) garantirati integritet pakovanja RAO. Zbog toga se povećavaju zahtjevi za kvalitet lokacije odlagališta, pa se preferiraju lokacije sa mogućnošću odlaganja u dubljim slojevima stabilnih geoloških formacija. Ako se radi o trajnom odlaganju visokoradioaktivnog otpada čija aktivnost može biti vrlo velika i nakon nekoliko tisuća godina, izabrana lokacija mora u potpunosti garantirati izolaciju otpada od okoliša u razdoblju od desetaka milenija. U tom slučaju jedino su pogodne lokacije u stabilnim geološkim formacijama (granit i sl.) koje nisu doživjele nikakve promjene tijekom geološke prošlosti od nekoliko stotina tisuća godina i više".

Po našim saznanjima, Trgovska Gora, slično Opštini Novi Grad, područja su gotovo identične geološke građe, velike geološke aktivnosti, naročito u zadnjih nekoliko decenija, predstavljaju kompleksnu kombinaciju, pukotinama sklonih, dolomita i krečnjaka, što znatno odudara od zahtjeva za geološkom strukturom kakvu iziskuje skladište-odlagalište RAO kakvo se dugoročno planira na lokaciji Čerkezovac, Opština Dvor.

Posebno ukazjemo na značaj i važnost odredaba Zajedničke konvencije o zbrinjavanju ING i sigurnosti zbrinjavanja RAO, te Zakona o njenom potvrđivanju (NN-Međunarodni ugovori, 3/99). Izborom Trgovske Gore – lokacije Čerkezovac za odlagalište i skladište RAO nije u potpunosti postignut nijedan od ciljeva navedene Konvencije o zbrinjavanju ING.

Kao što se iz naprijed citirane sadržine Studije može vidjeti, članice EU imaju slobodu kod svrstavanja otpada u različite kategorije, pa samim tim i izbor kratkoročnog i dugoročnog tretmana istog, zatim se jasno navodi da je skladištenje samo privremeno-prelazno rješenje koje treba i mora voditi trajnom rješenju – odlaganju RAO, ING i drugog opasnog otpada – izvora jonizirajućeg zračenja sa mjesta skladištenja-odlagališta koje mora hiljadama godina imati strogu stručnu kontrolu od strane vlasnika otpada, Republike Hrvatske, da se ne bi desila katastrofa. Za opštine Dvor u Republici Hrvatskoj i Novi Grad u Republici Srpskoj, Bosna i Hercegovina, izbor lokacije Čerkezovac može biti samo dugoročan problem, a nikako rješenje problema.

Studija (strane 36, 37 i 38) je u slikovnom smislu tendenciozna, jer se najvećim dijelom (90%) prikazuje jedna strana granice kao područje uticaja, dok se sa druge strane državne granice (dio zahvaćenog područja koji je znatno gušće naseljen) prikazuju smao manja,

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjskih poslova**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**
Министарство иностраних послова

seoska naselja; crvenom elipsoidnom formom, koja nije dio karte, pokriven je najveći dio imena grada u Bosni i Hercegovini – Novi Grad, na koji projekt zbrinjavanja RAO ima i/ili može imati najveći štetni uticaj (na primjer, jasno je prikazan naziv Grada Zagreba, udaljenog oko 100 km, dok je naziv Novi Grad, udaljen manje od 3 km, doslovno precrtan crvenom bojom).

Dokaz tendencioznosti i namjere da se prikrije, umjesto da se jasno prikaže, adekvatna slikovna informacija o području od interesa (strana 35 Studije) vidi se u razmjeri toografske karte (TK), jer se u tekstu Studije kaže da TK ima razmjere 1:25,000, dok se na sljedećoj stranici prikazuje TK sa sedam puta manjom vidljivošću, većim umanjnjem, razmjerom 1:175,000 (na strani 36 Studije), bez objašnjenja za umanjnje TK i prekrivanje naziva najvećeg naseljenog mjesta u očiglednom području uticaja stavljanja u funkciju predmetnog skladišta – odlagališta RAO (i/ili ING) na Čerkezovcu, Opština Dvor, R. Hrvatska.

Za slučaj TE Plomin, na strani 39 Studije, ispoštovana je jasna vidljivost, prostorna orijentacija i data stvarna razmjera na TK 1:25,000, kakva je opisana u tekstualom dijelu Studije (kakve se obično traži u zakonskim i podzakonskim aktima koji tretiraju korištenje TK za potrebe raznih studija i elaborata ne samo u R. Hrvatskoj nego i u Bosni i Hercegovini i šire).

Na strani 51 Studije, u zaključku, piše da Prostornim planom Sisačko-moslavačke županije i Prostornim planom uređenja Općine Dvor nije predviđeno područje Trgovske Gore i mikrolokacija Čerkezovac za izgradnju odlagališta RAO kako je definisano Programom prostornog uređenja Hrvatske, dok se u prilogima navodi da su ih pri izradi Studije uzeli u obzir. Također se navodi da se dokument "nižeg reda" – lokalni prostorni plan – mora prilagoditi dokumentu prostornog uređenja "višeg reda" – Državnom planu prostornog razvoja RH (u tom dijelu Studije ne piše da je RH dužna poštovati interese i mišljenja lokalnih zajednica pri donošenju planskih dokumenata prostornog uređenja ni prekogranični uticaj svojih programa i projekata), a taj Državni plan RH koji na tom mjestu predviđa izgradnju odlagališta RAO nije u skladu ni sa Strategijom razvoja opštine Dvor (u RH) niti opštine Novi Grad (u BiH) ni regionalnim ni lokalnim dokumentima prostornog uređenja.

Integralni dio ovog akta čine analiza Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH, te Stručno mišljenje Regionalnog foruma za okolinsku sigurnost i saradnju. Ove analize priložili smo uz ovaj akt i uputili brzom poštom (DHL-om).

Očekujemo da nas, nakon što proučite dostavljene komentare Bosne i Hercegovine, obavijestite o mjestu i datumu održavanja prvog sastanka u okviru postupka prekograničnih konsultacija.



MINISTAR

Igor Crnadak

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjskih poslova



БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство иностраних послова

L. D. Lutenberger

Karadžić?

Br. 07/5-22-04-05-11986-2/16
Sarajevo, 13.05.2016. godine

MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE
Z a g r e b
Fax br. +385.1.3717-149

Predmet: Ponovna dostava komentara Bosne i Hercegovine na Nacionalni program provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za period do 2025. godine, s pogledom do 2060. godine)

Veza: naš akt br. 07/5-22-04-05-11986-1/16, od 22.04.2016, i
vaš akt br. 517-06-3-3-2-16-1, od 28.04.2016. godine

U prilogu još jednom dostavljamo komentare Bosne i Hercegovine na sadržaj Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za period do 2025. godine, s pogledom do 2060. godine).

Podsjećamo da smo komentare već dostavili našim aktom od 22.04.2016. godine (v. prilog).



МОЩНИК МИНИСТРА

Šahović

Prilog: kao u tekstu (17 str.)

BOSNA I HERCEGOVINA
 Ministarstvo vanjskih poslova

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
 Министарство иностраних послова

Br. 07/5-22-04-05-11986-1/16
 Sarajevo, 22.04.2016. godine

MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE
 N/r. dr.sc. Slaven Dobroviću, ministru
 Radnička cesta 80
 Zagreb
 Republika Hrvatska

MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA BiH			
Odsjek za komunikaciju i informacije			
CENTAR KOMUNIKACIJA			
IZVJEŠTAJ O ANALIZI POSREDOVANJA			
Datum	22-04-2016	Modul	DESW
Broj	8574	Strana	8
Potpis	LB	Velikost	16.24

Predmet: Obavijest o namjeri učestvovanja Bosne i Hercegovine u prekograničnom postupku strateške procjene uticaja na okoliš Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za period do 2025. godine, s pogledom do 2060. godine), sa komentarima i primjedbama na Program

Veza: vaši akti br. 517-06-2-1-2-16-3, od 10.02.2016, i
 517-06-2-1-2-16-6, od 07.03.2016. godine

Poštovani gospodine Dobroviću,

Čast mi je obavijestiti Vas da Bosna i Hercegovina namjerava učestvovati u prekograničnom postupku strateške procjene uticaja na okoliš Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za period do 2025. godine, s pogledom do 2060. godine).

U nastavku dajemo komentare i sugestije na navedeni Program. Donja sublimacija predstavlja stav Bosne i Hercegovine koji objedinjava komentare i primjedbe konsultovanih nadležnih institucija u Bosni i Hercegovini. U prilogu također dostavljamo izvorni materijal navedenih institucija.

Realizacija Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva može imati značajan negativan i poguban uticaj na životnu sredinu i zdravlje ljudi u Republici Srpskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine, zbog čega su svoje protivljenje već iskazale lokalne zajednice i opštine u oba entiteta, kao i najviše entitetske zakonodavne institucije. U pripremi je i rezolucija kojom će Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine također izraziti svoje protivljenje odabiru Trgovske gore kao potencijalne lokacije za odlaganje i skladištenje navedenog opasnog materijala.

Lokacija "Trgovska gora" nalazi se oko 1,2 kilometra od državne granice Bosne i Hercegovine i Republike Srpske; radijus zahvata dio opštine Novi Grad u Republici Srpskoj i BiH, što jasno ukazuje na mogući prekogranični uticaj. Kriterij radijusa od 5 kilometara potrebno je preispitati; prema ovom kriteriju, najveći dio zahvaćene površine nalazi se u Bosni i Hercegovini; pri analizi nije uzeto u obzir stanovništvo Bosne i Hercegovine, premda aktuelni radijus od 5 kilometara u potpunosti zahvata područje Novog Grada, sa 11,603 stanovnika, kao i okolna naseljena mjesta.

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjskih poslova**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**
Министарство иностраних послова

Izvorište "Donje Mlakve" služi za javno vodosnabdijevanje Novog Grada sa pripadajućim zonama sanitarne zaštite. One su također u potpunosti obuhvaćene radijusom od 5 kilometara; granica zone šire zaštite izvorišta nalazi se na oko 1,3 kilometra od Trgovske Gore.

Jedna od krupnih zamjerki navedenom Programu tiče se nedosljednosti izbora lokacije za odlaganje radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva. Naime, određene aktivnosti u smislu izbora pogodne lokacije za odlagalište radioaktivnog otpada datiraju iz vremena Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Postupak se kontinuirano provodi sa većim ili manjim pauzama u posljednjih 30-tak godina. Korištenjem raznih eliminacionih parametara u toku 1997. godine broj razmatranih lokacija je smanjen, te su odabrane četiri potencijalne lokacije za izgradnju odlagališta radioaktivnog otpada; to su bile: Trgovska gora, Moslavačka gora, Psunj i Papuk. Posebno bitnim smatramo napomenuti da u prethodnih trideset godina, pa sve do 2013. godine, lokacija kasarne Čerkezovac na Trgovskoj gori nije uzimana u razmatranje, već lokacija Majdan, koja se nalazi 15 kilometara sjeverozapadno od lokacije Čerkezovac. U toku 2015. godine izrađena je studija u kojoj je primjenom eliminacionih kriterija prvi put izabrana lokacija Čerkezovac za skladištenje radioaktivnog otpada, ali i tada je sistemom bodovanja lokacija Majdan, sa 410,8 bodova ocijenjena bolje od lokacije Čerkezovac, sa 406 bodova. Utvrđena razlika od 4,8 boda u korist lokacije Majdan nije se smatrala značajnom, te je izabrana lokacija Čerkezovac, što predstavlja nedosljednost u metodologiji i što bi, s obzirom na veoma malu udaljenost od granice Bosne i Hercegovine, trebalo imati značajan uticaj na izbor lokacije.

Nije potpuno jasno ni korištenje eliminacionih kriterija koji se odnose na demografsku analizu područja unutar radijusa od 5 kilometara od lokacije Čerkezovac, jer najveći broj naselja i stanovništva nalazi se upravo na drugoj strani granice i pripada Opštini Novi Grad, što nije uzeto u obzir i što bi imalo ogroman uticaj na konačan izbor lokacije.

Sljedeća velika primjedba odnosi se na nedosljednost u korištenju termina "skladištenje" i "odlaganje" kroz cijeli dokument. Mada su autori naglasili da "nema automatizma kojim bi se skladište prevelo u odlagalište", jer se radi o različitim objektima i potpuno različitim fazama u upravljanju radioaktivnog otpada, na mnogim mjestima u dokumentu, kao i u toku postupka izbora lokacije, koristi se termin "odlagalište", mada se prva faza u postupku odnosi na skladištenje institucionalnog radioaktivnog otpada.

Autori Strateške studije za Nacionalni program provođenja Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva više puta koriste konstataciju kojom se radioaktivni otpad iz nuklearne elektrane Krško poredi i čak smatra manje opasnim od institucionalnog radioaktivnog otpada nastalog korištenjem izvora zračenja u medicini, industriji i nauci, što je nedopustivo i besmisleno sa stručnog aspekta. Naime, skladištenje i odlaganje institucionalnog radioaktivnog otpada i radioaktivnog otpada nastalog u nuklearnim elektranama su dva potpuno različita koncepta sa tehnološkog, finansijskog i organizacionog aspekta. Većina zemalja svijeta, pa i Bosna i Hercegovina, posjeduje institucionalni radioaktivni otpad, što nije slučaj sa radioaktivnim otpadom nastalim u nuklearnim elektranama, za čije upravljanje su potrebni izuzetni ljudski i materijalni resursi, specifična organizaciona struktura, razvijena infrastruktura, te podrška istraživačkim aktivnostima u navedenoj oblasti.

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjskih poslova**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**
Министарство иностраних послова

Studija dalje navodi da "nije vjerovatno da bi bilo uticaja na zdravlje ljudi i okoliš planiranog skladišta radioaktivnog otpada na lokaciji Čerkezovac, a ni na zaposlene tijekom izgradnje i tijekom rada. Izvjesni neznatan utjecaj može se očekivati na zaposlene tijekom transporta radioaktivnog otpada do mjesta skladištenja".

Smatramo da Studija ne obrađuje u potrebnoj mjeri uticaje na zdravlje ljudi u okolini sporne lokacije, kao ni uticaje koji mogu dovesti do vanrednih događaja, što može dovesti do "curenja" uskladištenih radioaktivnih materija, koje je – s obzirom na lokaciju objekta, te dijelom nepovoljne geološke, hidrološke, meteorološke, klimatske i seizmološke uticaje, trebalo analizirati u značajnijoj mjeri.

Pored toga, u Studiji je jasno naznačen problem transporta radioaktivnog materijala, koji bi koristio postojeću putnu mrežu uz rijeku Unu, što je nedopustivo, s obzirom na mogućnost akcidenata tokom transporta navedenog nuklearnog materijala.

"Za prijevoz NSRAO koristiti će se cesta koja ide neposredno uz granicu s Bosnom i Hercegovinom, u jednoj varijanti oko 5 km, a u drugoj varijanti oko 30 km, ako se ide pravcem iz Hrvatske Kostajnice dolinom Une. Cesta prema Dvoru i Čerkezovcu nalazi se u zoni visokog rizika od plavljenja, pa prijevoza neće biti za vrijeme rizika od poplave, također ovdje nema vodnih nasipa koji bi pucanjem mogli uzrokovati nepredvidive situacije".

Također, analiza uticaja na teritoriju Bosne i Hercegovine je samo sporedno spomenuta, što je – s obzirom na lokaciju objekta na samoj granici – apsolutno nedopustivo.

Studija dalje navodi nekoliko primjera rješavanja problema upravljanja radioaktivnim otpadom u drugim državama. Nemoguće je povući paralelu, jer svega 35 država posjeduje nuklearne elektrane i većina još uvijek skladišti otpad na lokacijama same elektrane; svega par zemalja trenutno gradi kapacitete za odlaganje otpada. Ono što je sigurno je da je ovo jedinstven slučaj da jedna država (Republika Hrvatska) planira skladištenje i odlaganje RAO na granici sa drugom državom (Bosna i Hercegovina) nastao u nuklearnoj elektrani u trećoj državi (Slovenija).

Poznato je da je Španija krajem devedesetih odredila lokaciju za skladištenje RAO nastalog u nuklearnim elektranama udaljenim 4 km od granice Portugala i nakon demonstracija i reakcije javnosti od toga se je odustalo, te je određena nova lokacija u unutrašnjosti države.

Sama činjenica da se na spornu lokaciju planira odlagati radioaktivni otpad i nuklearno gorivo iz nuklearne elektrane Krško je zabrinjavajuća, jer takva vrsta opasnog otpada neće biti razgrađena hiljadama godina, tako da niko nije u stanju reći kakav će biti njegov uticaj na buduće generacije. Kao razlog za posebnu zabrinutost naročito ističemo blizinu sporne lokacije teritoriji Bosne i Hercegovine, te riječni sliv i vodotok rijeke Une, što bi moglo ugroziti cijelo područje kojim protiče ta rijeka. Nedopustivo je da se odlaganjem tako opasnog otpada dovodi u opasnost stanovništvo i životna sredina susjedne države.

"Strateška studija za nacionalni program provedbe strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva" nije jasna i nije u skladu sa okolišnom legislativom u Republici Hrvatskoj. Iako se predmetnim dokumentom nastoji obuhvatiti i procjena uticaja na životnu sredinu (okoliš), ovako definisan naslov Studije ne može se smatrati Strateškom procjenom uticaja plana i programa na okoliš u skladu sa

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjskih poslova



БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство иностраних послова

Uredbom o strateškoj procjeni uticaja plana i programa na životnu sredinu, jer u svom naslovu ne sadrži riječi "strateška procjena uticaja na okoliš"

Posebno treba imati u vidu da nije uključeno resorno Ministarstvo za okoliš i da Studija veoma površno i nesistematski tretira uticaj na životnu sredinu, a posebno na područje zaštićeno u okviru mreže Natura 2000. Pomenuta studija ne navodi niti jedan negativan uticaj, te potpuno jednostrano navodi da negativnih uticaja neće biti, iako je svrha ove studije da pojasni moguće uticaje na životnu sredinu i njene komponente (zrak, voda, tlo, itd.), to ipak nije učinjeno.

Neshvatljiva je i neprihvatljiva odluka da se pored više potencijalnih lokacija, upravo Trgovska gora predstavi kao jedina opcija, uprkos višegodišnjem aktivnom protivljenju lokalnih zajednica, nevladinih organizacija i opština. Pri tome je očigledno neshvatanje autora Studije šta Strateška procjena uticaja na životnu sredinu treba sadržavati i predstavljati. U studijama ovog tipa, alternativne lokacije su obavezno poglavlje. Pa ipak, na javnoj raspravi održanoj u Opštini Dvor, Trgovska gora je bila jedina raspravljana lokacija, uprkos brojnim, jasno artikulisanim razlozima protiv ovakve odluke.

Naredna primjedba tiče se odabira trenutka informisanja javnosti u Bosni i Hercegovini o planiranim aktivnostima iz Priloga 1 uz Espoo Konvenciju. Prema Članu 3 stav 1 navedene Konvencije, "zemlja porijekla će što je moguće prije, a najkasnije istovremeno s informisanjem svoje vlastite javnosti, obavijestiti o istoj planiranoj aktivnosti svaku potpisnicu za koju smatra da bi mogla biti pogođena zemlja, kako bi osigurala odgovarajuće i učinkovite konsultacije prema Članu 5". Republika Hrvatska je najavila i obavijestila domaću javnost, dok je Bosna i Hercegovina, kao pogođena zemlja i zainteresovana strana, obaviještena naknadno, a ne istovremeno kad i javnost u Republici Hrvatskoj.

Prema odredbama Aarhuske konvencije, preporučuje se da se zainteresovane strane uključe u ranim fazama donošenja odluka. U tom smislu, izrada Nacrta strateške procjene na okoliš nije bila u skladu s preporukama. Kako se u pomeutoj Studiji navodi, stanovništvo u području koje zahvata radijus od 5 kilometara oko lokaliteta potencijalnog skladišta potencijalno je ugroženo, te bi se, prema Aarhuskoj konvenciji, trebalo tretirati kao "zainteresovana javnost", što zahtijeva njeno ravnopravno uključivanje u postupak procjene uticaja na okoliš. Ovim propustom prekršene su odredbe navedene Konvencije, jer stanovništvo sa bosansko-hercegovačke strane nije bilo adekvatno informisano niti uključeno u ovaj postupak. U tabeli na stranici 95, ističe se da je 2011. godine u zoni od 5 km oko kasarne Čerkezovac živjelo samo 4,309 stanovnika, što implicira da zdravstveni i i svi ostali interesi stanovništva na području Bosne i Hercegovine nisu uzeti u obzir. Tako je, na primjer, zanemaren potencijalni uticaj na oko 30,000 stanovnika Opštine Novi Grad u BiH, ali i drugih opština u slivu rijeke Une i Save.

U postupku odabira lokacije skladišta RAO na Trgovskoj gori, posebno su prekršene odredbe Člana 3, pošto nije osiguran adekvatan "pristup javnosti", u skladu s Aarhuskom konvencijom. Sve mjesne zajednice u Opštini Dvor održale su zborove i potpisima svih prisutnih iskazale su protivljenje predloženom rješenju. Svaki drugi pokušaj interpretacije javnosti putem "predstavničkih organa i tijela", uključujući organe Opštine Dvor, podrazumijeva učešće "javnih tijela", a ne javnosti. S tim u vezi, samo mišljenje lokalnih zajednica, odnosno njenih građana, može se smatrati za učestvovanje javnosti".

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjskih poslova**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**
Министарство иностраних послова

DZSNS Republike Hrvatske nije podržao nikakav vid "odgovarajućeg prepoznavanja i podrške" asocijacijama i grupama iz oblasti zaštite okoliša, u skladu sa stavom 4 navedene Konvencije, već se cijeli postupak vodi naprotiv, nasuprot i ignorišući stavove ekoloških organizacija, asocijacija i grupa.

Javnost nije imala priliku učestvovati u procesu donošenja odluka, u skladu sa stavom 5 navedene Konvencije. U svi procesima do sada uključivani su "javni organi", bilo da se radi o učešću državnih, županijskih ili opštinskih tijela.

DZSNS, kao javni organ, nije postupio u skladu sa odredbama stava 7 navedene Konvencije, u smislu međunarodnog učešća u procesu donošenja odluka, a što se posebno odnosi na isključenje susjedne Bosne i Hercegovine, od čije granice je zona potencijalnog uticaja potencijalnog skladišta RAO-a udaljena svega 850 metara.

Predloženi lokalitet nalazi se na samo 850 metara od zaštićenog područja u okviru mreže "Natura 2000". Blizina odlagališta ili skladišta radioaktivnog otpada može ozbiljno ugroziti ove zaštićene lokacije, posebno kada se uzmu u obzir tip geološke podloge i hidrološka slika područja. Pri tom, valja naglasiti da je općenito zanemarena činjenica da se najveći dio površine uticaja (radijus od 5 km) nalazi upravo na području Bosne i Hercegovine, dok se nuklearni otpad iz NE Krško smatra malo opasnim, jer se radi o "pretežito nisko radioaktivnom otpadu, s malim količinama otpada srednje radioaktivnosti", te se konstatuje da je "Ukupna aktivnost ovog otpada na razini aktivnosti institucionalnog otpada i iskorištenih izvora u RH".

Izrazi "pretežito" i "na razini aktivnosti" su veoma paušalni, a autori zanemaruju da se iskorišteno gorivo NE i otpad nuklearnih elektrana nikako ne može tretirati kao institucionalni otpad, odnosno da postoje veoma jasne i velike razlike u skladištenju i odlaganju RAO-a. U cijelom tekstu Studije nije jasno napravljena distinkcija između skladištenja i odlaganja RAO-a, a konačno odlaganje interpretira se, sa stanovišta opasnosti po okoliš, kao uporedivo ili jednako onoj kakvu ima skladištenje institucionalnog RAO-a.

Uredbom Vlade Republike Hrvatske o strateškoj procjeni uticaja plana i programa na okoliš od 29.05.2008. godine utvrđeni su uslovi za donošenje strateške procjene uticaja plana i programa na okoliš. Ostavljeni rokovi za isticanje pitanja ili prigovora od dana zadnje rasprave nisu u skladu s Članom 7 Članom 8 stav 2 ove Uredbe, jer tijela lokalne samouprave i druga tijela nisu imala priliku raspravljati o sadržaju Strateške procjene uticaja na okoliš.

Imajući u vidu činjenicu da se skladištenje RAO-a može smatrati potencijalno veoma značajnim i opasnim izvorom ugrožavanja okoliša, nužno je bilo uz Stratešku studiju nacionalnog zbrinjavanja radioaktivnog otpada, uraditi i Procjenu uticaja zahvata na okoliš poštujući odredbe Člana 30 o sadržaju Studije. Imajući u vidu da se lokacija kasarne Čerkezovac nalazi na 850 metara udaljenosti od zaštićene zone Natura 2000, nužno je posebno uzeti u obzir obaveze iz stava 2 Člana 30, koje se odnose na "opis značajnih učinaka zahvata na okoliš i obrazloženje razloga njihovog odabira", te "popis ostalih mogućih učinaka" i "mjere zaštite koje treba razmotriti". Također, ostaje nejasno zašto u samoj Studiji nisu obrađeni potencijalni uticaji na ekološku mrežu Natura 2000, kako sa strane Republike Hrvatske tako i potencijalna Natura 2000 područja u Bosni i Hercegovini.

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjskih poslova**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**
Министарство иностраних послова

Ističemo da su prekršene i odredbe Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša Vlade Republike Hrvatske, od 29.05.2008. godine, u smislu načina uključivanja javnosti u procesu strateške procjene uticaja na okoliš. Članom 12 Uredbe utvrđuje se: "U postupku strateške procjene utjecaja plana i programa na okoliš javnost sudjeluje u: 1. postupku izrade strateške studije – određivanja sadržaja". Javnost nije učestvovala u postupku određivanja sadržaja Strateške studije. Prekršeni su i minimalni uvjeti za rokove za javni uvid, utemeljeni u Članu 4 i 18 Uredbe.

Imajući u vidu opasnosti od radioaktivnog zračenja, te činjenicu da je stvarna doza zračenja veća nego ekvivalentna, jer se radionuklidi mogu u organizam unijeti hranom i vodom (ingestija), te zrakom (inhalacija), od kojih su neki bio-aktivni (alfa emiteri), spontano ugradivi u tkiva ljudi i životinja, sposobni nanositi štetu stotinama godina, te uzimajući u obzir i rezultate satelitskog uvida u teren gdje se RAO planira zbrinjavati, ističemo i sljedeća zapažanja.

Sa zdravstvenog, demografskog i geografskog aspekta gledano, lokalitet Trgovska Gora-Čerkezovac-Dvor na Uni (Republika Hrvatska) nalazi se u neposrednoj blizini granice sa Bosnom i Hercegovinom, gradom Novi Grad i njegovim prigradskim naseljima, koji je znatno gušće naseljen nego Dvor u R. Hrvatskoj, pa je mogućnost direktnog i indirektnog štetnog uticaja na zdravlje stanovnika i životnu sredinu u slučaju akcidentnog radioaktivnog zračenja znatno pogubnija i veća u Bosni i Hercegovini nego u Hrvatskoj, gledano iz perspektive moguće ekspozicije ljudi prekograničnom uticaju zračenja. Po pravilima Evropske unije, zabranjen je bilo kakav transfer otpada iz bogatije u siromašniju, iz ekonomski jače u ekonomski slabiju državu, bez obzira da li se transfer vrši vodom, vazduhom ili tlom.

Sa sociološko-demografskog, istorijskog i društveno-političkog aspekta gledano, šire područje Trgovske Gore i Dvora na Uni, do kraja rata 1995. godine bilo je naseljeno većinski srpskim stanovništvom, u protekla tri rata bilo je poprište progona, etničkog čišćenja i genocida nad srpskim stanovništvom ovih prostora, a koje se u protekle svije decenije, u vrlo malom broju vratilo na svoja ognjišta u Dvoru u Republici Hrvatskoj, kako se navodi u priloženom aktu načelnika Opštine Kozarska Dubica u Republici Srpskoj. Svakako da je jedan od razloga za depopulaciju Srba, naročito u ovom dijelu Republike Hrvatske destimulativno okruženje i nemogućnost održivog povratka srpskih prognanika u Republiku Hrvatsku, a jedan od razloga su ovakvi, sve samo ne podsticajni, Programi zbrinjavanja opasnog otpada.

Uvidom u organizacionu šemu organizacije koja je autor Studije, nigdje nismo našli zasebnu organizacionu jedinicu za pitanja radijacijske sigurnosti, upravljanja opasnim otpadom ili nešto slično, što nas dovodi u sumnju u pogledu referentnih i stručnih kompetencija institucije za rad, navodi se dalje u aktu načelnika Opštine Kozarska Dubica. Uvidom u zvaničnu internet-stranicu sa prezentacijom EKONERG d.o.o. Zagreb (autor Studije), ustanovljeno je da je njihova laboratorija akreditovana po međunarodnom standardu ISO 17043 i HRN EN ISO/IEC 17025, prema kojima navedena firma raspolaže sa osam akreditovanih metoda vezanih za gasove i nigdje nijedne metode za ispitivanje nivoa radioaktivnog zračenja, što potvrđuje sumnje u kompetenciju autora Studije, poštujući činjenicu da je navedena kompanija regionalni lider za ispitivanje kvaliteta vazduha za emisije plinova.

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjskih poslova**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**
Министарство иностраних послова

Na osnovu uvida u Studiju može se zaključiti da se lokacija na Trgovskoj Gori planira koristiti kao skladište i odlagalište nuklearnog otpada. Na stranici 13 Studije jasno piše da Direktiva EU 2011/70 "ostavlja slobodu članicama EU da odluče o tome smatraju li iskorišteno nuklearno gorivo (ING) vrijednim resursom za ponovnu preradu ili ga smatraju radioaktivnim otpadom (RAO). Skladištenje RAO, uključujući dugoročno skladištenje, prijelazno je rješenje, ali ne i alternativa odlaganju. Niski i srednje RAO obično se odlaže bliže površini. Na tehničkoj razini široko je rasprostranjeno mišljenje da su duboka geološka odlagališta u ovom trenutku najsigurnija i najtrajnija mogućnost u posljednjoj fazi gospodarenja visokoaktivnim otpadom i istrošenim gorivom ako se ING bude deklarirao kao RAO". Zatim se na strani 35, pod naslovom "Opis područja od interesa", kaže: "Trgovska Gora-lokacija Čerkezovac potencijalna je lokacija za skladištenje institucionalnog RAO, za dugoročno skladištenje polovine RAO iz Nuklearne elektrane Krško i moguće gradnje budućeg odlagališta RAO".

U samoj Studiji se zatim navodi: "Ako se radi o odlagalištu RAO, tada bi razdoblje institucionalne kontrole trebalo biti dulje, nekoliko stotina godina, u tom razdoblju nije moguće (strogi kriteriji nuklearne sigurnosti) garantirati integritet pakovanja RAO. Zbog toga se povećavaju zahtjevi za kvalitet lokacije odlagališta, pa se preferiraju lokacije sa mogućnošću odlaganja u dubljim slojevima stabilnih geoloških formacija. Ako se radi o trajnom odlaganju visokoradioaktivnog otpada čija aktivnost može biti vrlo velika i nakon nekoliko tisuća godina, izabrana lokacija mora u potpunosti garantirati izolaciju otpada od okoliša u razdoblju od desetaka milenija. U tom slučaju jedino su pogodne lokacije u stabilnim geološkim formacijama (granit i sl.) koje nisu doživjele nikakve promjene tijekom geološke prošlosti od nekoliko stotina tisuća godina i više".

Po našim saznanjima, Trgovska Gora, slično Opštini Novi Grad, područja su gotovo identične geološke građe, velike geološke aktivnosti, naročito u zadnjih nekoliko decenija, predstavljaju kompleksnu kombinaciju, pukotinama sklonih, dolomita i krečnjaka, što znatno odudara od zahtjeva za geološkom strukturom kakvu iziskuje skladište-odlagalište RAO kakvo se dugoročno planira na lokaciji Čerkezovac, Opština Dvor.

Posebno ukazjemo na značaj i važnost odredaba Zajedničke konvencije o zbrinjavanju ING i sigurnosti zbrinjavanja RAO, te Zakona o njenom potvrđivanju (NN-Međunarodni ugovori, 3/99). Izborom Trgovske Gore – lokacije Čerkezovac za odlagalište i skladište RAO nije u potpunosti postignut nijedan od ciljeva navedene Konvencije o zbrinjavanju ING.

Kao što se iz naprijed citirane sadržine Studije može vidjeti, članice EU imaju slobodu kod svrstavanja otpada u različite kategorije, pa samim tim i izbor kratkoročnog i dugoročnog tretmana istog, zatim se jasno navodi da je skladištenje samo privremeno-prelazno rješenje koje treba i mora voditi trajnom rješenju – odlaganju RAO, ING i drugog opasnog otpada – izvora jonizirajućeg zračenja sa mjesta skladištenja-odlagališta koje mora hiljadama godina imati strogu stručnu kontrolu od strane vlasnika otpada, Republike Hrvatske, da se ne bi desila katastrofa. Za opštine Dvor u Republici Hrvatskoj i Novi Grad u Republici Srpskoj, Bosna i Hercegovina, izbor lokacije Čerkezovac može biti samo dugoročan problem, a nikako rješenje problema.

Studija (strane 36, 37 i 38) je u slikovnom smislu tendenciozna, jer se najvećim dijelom (90%) prikazuje jedna strana granice kao područje uticaja, dok se sa druge strane državne granice (dio zahvaćenog područja koji je znatno gušće naseljen) prikazuju smao manja,

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjskih poslova**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**
Министарство иностраних послова

seoska naselja; crvenom elipsoidnom formom, koja nije dio karte, pokriven je najveći dio imena grada u Bosni i Hercegovini – Novi Grad, na koji projekt zbrinjavanja RAO ima i/ili može imati najveći štetni uticaj (na primjer, jasno je prikazan naziv Grada Zagreba, udaljenog oko 100 km, dok je naziv Novi Grad, udaljen manje od 3 km, doslovno precrtan crvenom bojom).

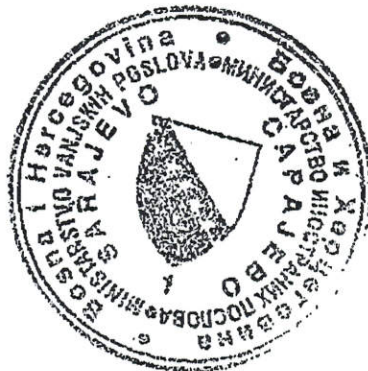
Dokaz tendencioznosti i namjere da se prikrije, umjesto da se jasno prikaže, adekvatna slikovna informacija o području od interesa (strana 35 Studije) vidi se u razmjeri toografske karte (TK), jer se u tekstu Studije kaže da TK ima razmjere 1:25,000, dok se na sljedećoj stranici prikazuje TK sa sedam puta manjom vidljivošću, većim umanjenjem, razmjerom 1:175,000 (na strani 36 Studije), bez objašnjenja za umanjenje TK i prekrivanje naziva najvećeg naseljenog mjesta u očiglednom području uticaja stavljanja u funkciju predmetnog skladišta – odlagališta RAO (i/ili ING) na Čerkezovcu, Opština Dvor, R. Hrvatska.

Za slučaj TE Plomin, na strani 39 Studije, ispoštovana je jasna vidljivost, prostorna orijentacija i data stvarna razmjera na TK 1:25,000, kakva je opisana u tekstualom dijelu Studije (kakve se obično traži u zakonskim i podzakonskim aktima koji tretiraju korištenje TK za potrebe raznih studija i elaborata ne samo u R. Hrvatskoj nego i u Bosni i Hercegovini i šire).

Na strani 51 Studije, u zaključku, piše da Prostornim planom Sisačko-moslavačke županije i Prostornim planom uređenja Općine Dvor nije predviđeno područje Trgovske Gore i mikrolokacija Čerkezovac za izgradnju odlagališta RAO kako je definisano Programom prostornog uređenja Hrvatske, dok se u prilogima navodi da su ih pri izradi Studije uzeli u obzir. Također se navodi da se dokument "nižeg reda" – lokalni prostorni plan – mora prilagoditi dokumentu prostornog uređenja "višeg reda" – Državnom planu prostornog razvoja RH (u tom dijelu Studije ne piše da je RH dužna poštovati interese i mišljenja lokalnih zajednica pri donošenju planskih dokumenata prostornog uređenja ni prekogranični uticaj svojih programa i projekata), a taj Državni plan RH koji na tom mjestu predviđa izgradnju odlagališta RAO nije u skladu ni sa Strategijom razvoja opštine Dvor (u RH) niti opštine Novi Grad (u BiH) ni regionalnim ni lokalnim dokumentima prostornog uređenja.

Integralni dio ovog akta čine analiza Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH, te Stručno mišljenje Regionalnog foruma za okolinsku sigurnost i saradnju. Ove analize priložili smo uz ovaj akt i uputili brzom poštom (DHL-om).

Očekujemo da nas, nakon što proučite dostavljene komentare Bosne i Hercegovine, obavijestite o mjestu i datumu održavanja prvog sastanka u okviru postupka prekograničnih konsultacija.



MINISTAR

Igor Crnadak

Send Result Report

MFP

FS-3140MFP+

Firmware Version 2MG_2F00.007.004 2014.03.13

22/04/2016 16:23
[2LM_1000.006.002] [2J0_1100.001.001] [2H9_7000.001.011]

Job No.: 092486

Total Time: 0'04'35"

Page: 008

Complete

Document:

3cv20160422162033

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjskih poslova**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**
Министарство иностраних пословаBr. 07/5-22-04-05-11986-1/16
Sarajevo, 22.04.2016. godine**MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE**
N/r. dr.sc. Slavenu Dobroviću, ministru
Radnička cesta 80
Zagreb
Republika Hrvatska

Predmet: Obavijest o namjeri učestvovanja Bosne i Hercegovine u prekograničnom postupku strateške procjene uticaja na okoliš Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za period do 2025. godine, s pogledom do 2060. godine), sa komentarima i primjedbama na Program

Veza: vaši akti br. 517-06-2-1-2-16-3, od 10.02.2016, i
517-06-2-1-2-16-6 od 07.03.2016. godine

No.	Date and Time	Destination	Times	Type	Result	Resolution/ECM
001	22/04/16 16:24	0038513717149	0'04'35"	FAX	OK	200x100 Normal/On



State Regulatory Agency for Radiation and Nuclear Safety

Broj: 01-50-466/16
Sarajevo, 22.04.2016.

Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost
Frankopanska 11
10000 Zagreb
Republika Hrvatska

Veza: Javna rasprava o Strateškoj studiji utjecaja na okoliš i Nacrtu prijedloga Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva

Predmet: Pitanja i komentari na Prijedlog Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radiokativnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za razdoblje do 2025. godine s pogledom do 2060.), i Stratešku studiju za nacionalni program provedbe strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za razdoblje do 2025. godine s pogledom do 2060. godine), dostavlja se.

Na osnovu objave o javnoj raspravi od Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost Republike Hrvatske i poziva na iskazivanju namjere učestvovanja u prekograničnom postupku donošenja strateške procjene utjecaja na okoliš Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za razdoblje do 2025. godine s pogledom do 2060.) od strane Ministarstva zaštite okoliša i prirode Republike Hrvatske, Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost je pripremila sljedeća pitanja i komentare i moli očitovanje o istim:

Dokument: Prijedlog Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radiokativnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za razdoblje do 2025. godine s pogledom do 2060.), siječanj 2016.

stranica	Tekst u dokumentu	Komentar/pitanje
1/23	Sve su veće potrebe u medicini, a u posljednje vrijeme sve je šira upotreba tjelesnih skanera za fizičku sigurnost.	Kakav će utjecaj imati sve šira upotreba tjelesnih skanera za fizičku sigurnost na volumen RAO u RH?
2/23	Definirani ciljevi obuhvaćaju program uspostave dugoročnog skladišta, a potom i površinskog odlagališta za institucionalni radioaktivni otpad, iskorištene izvore i radioaktivni otpad iz NE Krško;	Da li se ovi ciljevi odnose na sav RAO u RH, s obzirom da se tokom javnih rasprava govorilo samo o RAO niske i srednje aktivnosti, te o iskorištenim izvorima?
2/23	Od podzakonskih akata važno je izdvojiti Uredbu o uvjetima te načinu zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih zatvorenih radioaktivnih izvora i izvora ionizirajućeg zračenja koji se ne namjeravaju dalje koristiti [3].	Da li je ova uredba usklađena sa direktivom 2011/70/EURATOM, te ako nije kada će biti usklađena?

3/23	U sljedećih pet godina planira se upotpuniti pravni okvir Republike Hrvatske kako bi se osiguralo provođenje Programa zbrinjavanja RAO, II i ING u skladu s EU propisima, međunarodnim standardima te praksom u državama članicama EU-a. Pravni okvir prvenstveno je potrebno dograditi u sljedećim područjima	Da li će pravni okvir RH, dodatno na EU standarde, pratiti i IAEA standarde sigurnosti, posebno <i>GSG-3 The Safety Case and Safety Assessment for the Predisposal Management of Radioactive Waste</i> , i <i>SSG-23 The Safety Case and Safety Assessment for the Disposal of Radioactive Waste</i> ? Dalje, kada se planira uskladiti pravni okvir sa direktivom 2013/59/EURATOM?
4/23	Informacije o stanju okoliša i mjerenjima biti će dostupne putem internetske stranice, a po potrebi predviđaju se i zajedničke informativne aktivnosti i stručna suradnja. Republika Hrvatska potiče suradnju na međunarodnim projektima sa susjednim državama, i na regionalnoj osnovi putem prekograničnih projekata održivog razvoja i zaštite okoliša, za koje postoji osobito prilika u financiranju iz predpristupnih fondova i strukturnih fondova EU.	Da li je predviđen uključivanje stručne javnosti iz Bosne i Hercegovine tokom provođenja detaljnih stručnih analiza za eventualnu izgradnju skladišta i odlagališta na ovoj lokaciji? Ako jeste predviđeno, molimo objašnjenje na koji način?
5/23	Vlada Republike Hrvatske će donijeti uredbu o visini naknade i načinu financiranja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na čijem području se nalazi skladište institucionalnog RAO, II, i skladište NSRAO iz NE Krško.	Da li će se na ovaj način financirati i jedinice lokalne i regionalne samouprave na području BiH?
5/23	Izgradnja skladišta za institucionalni RAO, II i skladišta za NSRAO iz NE Krško strateški je važan projekt za državu. Kako je istaknuto, to je obaveza prema međunarodnim ugovorima. Republika Hrvatska raspoznaje potrebu da partneru u realizaciji ovih projekata, lokalnoj zajednici na čijem će se prostoru locirati skladište, pruži prilike kroz različite oblike raspoloživih javnih poticaja. U tom pogledu formirat će se posebno međusektorsko tijelo državnih institucija za raspoznavanje i koordinaciju u provođenju poticajnih mjera za socio-gospodarski razvoj lokalne zajednice na čijem prostoru je smješteno skladište.	S obzirom na ove benefite, zašto nije bio organiziran javni poziv za sve lokalne zajednice u RH da se izjasne da li su spremne prihvatiti objekt skladišta ili odlagališta RAO na svom prostoru?
7/23	izradu strateške procjene utjecaja Programa na okoliš i procjene utjecaja zahvata na okoliš;	Ova strateška procjena treba detaljno obraditi i utjecaj zahvata na okoliš i van RH.

7/23	Postojeća klasifikacija RAO u RH propisana je Uredbom iz 2008. godine [6] koja se temelji na IAEA preporuci iz 1994. [18] i EC preporuci iz 1999. godine [19]. ... Budući da je, 2009. godine, objavljena nova preporuka IAEA o klasifikaciji RAO [20], koja za generalni kriterij klasifikacije uzima referentna tehnička rješenja za odlaganje RAO, trebalo bi usporediti domaći klasifikacijski sustav s novom preporukom te prema potrebi usuglasiti ga s navedenom IAEA preporukom.	Kada će se i na koji način uzeti u obzir preporuka IAEA za klasifikaciju RAO, definisana dokumentom <i>GSG-1 Classification of Radioactive Waste</i> iz 2009 godine?
8/23	Procjenjuje se da će se ukupni volumen institucionalnog RAO u narednih 40-ak godina udvostručiti. S druge strane, očekuje se da će ukupna aktivnost institucionalnog RAO pasti na trećinu trenutno procijenjene vrijednosti. Pri tome će aktivnost kratkoživućeg RAO pasti za oko 4 puta i to uglavnom zbog raspada Co-60 (stari teleterapijski uređaji). Također, aktivnost dugoživućeg RAO će se udvostručiti. Razlog tome uglavnom se nalazi u relativno velikom broju javljača dima (Am-241 i Ra-226), koje je potrebno rastaviti, kondicionirati i potom uskladištiti.	Da li je razmatrana mogućnost povrata zatvorenih radioaktivnih izvora proizvođaču, te da li se odustalo od te mogućnosti?
8/23	Ipak, valja navesti da se značajnije količine RAO ali ne i aktivnosti, mogu očekivati iz postupaka razgradnje skladišta IMI i IRB i drugih istraživačkih objekata koji se nalaze u RH. Treba naglasiti da te količine RAO nisu uključene u procjeni očekivanih količina do 2060. godine	Zašto u procjeni očekivanih količina nisu uključene i količine koje mogu nastati razgradnjom postojećih skladišta?
9/23	NE Krško ima obavezu skladištiti na lokaciji pogonski RAO do 2023. godine, za kada se predviđa fizičko preuzimanje i odvoz pogonskog RAO s lokacije NE Krško³. RAO iz razgradnje NE Krško, svojim najvećim dijelom (98%), spada u kategoriju kratkoživućeg RAO, dok masu od 41 t visokoradioaktivnog otpada čine aktivirani mobilni unutarnji dijelovi reaktora.	Na koji način je definirana kategorija kratkoživućeg RAO, te na koji način je procijenjeno da u tu kategoriju spada 98% ukupnog RAO iz razgradnje NE Krško?
9/23	Nakon iskorištenja u reaktoru, gorivni elementi se izvlače iz jezgre reaktora i odlažu u 12 m duboki bazen za istrošeno gorivo. Bazen je sastavni dio sustava za zamjenu, rukovanje, skladištenje i hlađenje istrošenih gorivnih elemenata i smješten je u FHB zgradi (Fuel Handling Building). Borirana voda u bazenu ukupnog volumen oko 2.000 m³ ima dvostruku funkciju, služi kao zaštita od intenzivnog radioaktivnog zračenja i kao rashladno sredstvo.	Na koji način će se zbrinuti tekući RAO?

10/23	Važno je naglasiti da je potrebno provesti postupak potvrde lokacije čiji rezultat treba biti konačna potvrda ili odbacivanje lokacije.	Molimo za detaljnije pojašnjenje na koji način će se provesti postupak potvrde lokacije?
11/23	Republika Hrvatska se odlučuje za provedbu programa dugoročnog skladištenja polovice NSRAO iz NE Krško na lokaciji Čerkezovac na Trgovskoj gori. Temeljem provedenih terenskih istraživanja na makrolokaciji Trgovska gora odabrat će se optimalna mikrolokacija za odlaganje NSRAO. Na odabranoj lokaciji odlagat će se i NSRAO nastao razgradnjom NE Krško.	Da li je ova odluka već donesena? Kada će se početi provoditi terenska istraživanja na makrolokaciji Trgovska gora?
11/23	Na lokaciju skladištenja NSRAO NE Krško pristizati će kondicionirani otpad (upakiran i na odgovarajući način obrađen) upakiran na način da se tijekom transporta i skladištenja mogu s traženom sigurnošću isključiti sve nezgode koji bi dovele do ispuštanja radioaktivnih tvari u okoliš.	Na koji način će se dokazati ova tvrdnja i na koji način će RH provjeriti i utvrditi da je RAO upakiran na način da se mogu isključiti sve nezgode?
12/23	Analizirat će se i varijanta u kojoj Republika Hrvatska preuzima ukupnu količinu NSRAO iz NE Krško (ne samo hrvatsku polovicu), i utvrditi što isto znači u smislu socio-gospodarskih aspekata i utjecaja na okoliš.	Zašto je predloženo da se preuzme i dio koji pripada Republici Sloveniji, a nije urađena detaljna analiza negativnog utjecaja na okolinu, s obzirom da RS već ima urađene ove analize?
V-2/4	Osim formalnih konzultacija potrebno je organizirati i više neformalnih sastanaka i razgovora s ljudima koji žive u susjedstvu potencijalne lokacije.	Molimo za detaljnije pojašnjenje na koji način su planirane konsultacije sa javnosti u BiH, koja živi u susjedstvu potencijalne lokacije?
VI-1/1	DODATAK VI Odluka o donošenju PPU RH, NN br.50/99 PROGRAM PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE ... 3. Infrastrukturni i vodnogospodarski sustavi o(3-51) Nisko i srednje radioaktivni otpad (SL. 62/84 i 40/86) pojavljuje se u industriji, energetici, zdravstvu ali i drugim djelatnostima. Republika Hrvatska treba riješiti odlaganje ovog otpada na jednoj lokaciji primjenjujući najsuvremeniju tehnologiju i postupke koji će osigurati trajno odlaganje na siguran način.	Da li će ovaj dodatak biti detaljnije obrađen? Zašto se referiše na službeni list iz 1984 i 1986 godine, odnosno iz bivše države?
VII-1/2	Postupak izbora lokacije za odlagalište RAO započeo je 1988. i okončan je 1997. godine.	Zašto se nije odustalo od lokacije Trgovska gora nakon raspada bivše države, s obzirom da se ta lokacija nalazi praktično na granici dvije države?

VII-1/2	Primjenom usporednog vrednovanja potencijalnih lokacija, u četvrtom su koraku koji je zgotovljen tijekom 1997. godine, predložene 4 lokacije. To su bile: Trgovska gora (8 km ² , 2 mikrolokacije), Moslavačka gora (20 km ² , 3 mikrolokacije), Psunj (14 km ² , 4 mikrolokacije) i Papuk (8 km ² , 2 mikrolokacije).	Molimo za detaljnije pojašnjenje zašto se odustalo od preostale 3 lokacije sa 9 mikrolokacija, i na osnovu kakvih istraživanja i razloga? Posebno molimo za objašnjenje zašto se odustalo od lokacije Papuk?
IX-2/10	Kriterij koji se odnosi na demografska obilježja definira kako prosječna opća kumulativna gustoća naseljenosti ne smije biti veća od 80 stanovnika na km ² u polumjeru 20 km od lokacije odlagališta. Budući da kumulativna prosječna opća gustoća naseljenosti u prostoru radijalne udaljenosti 20 km oko vojne lokacije Čerkezovac iznosi 39,1 stanovnika/km ² , lokacija zadovoljava jedini kriterij koji se odnosi na demografska obilježja [6].	Zbog čega je uzet kriteriji prosječne opće gustoće naseljenosti u prostoru radijalne udaljenosti 20 km?
IX-3/10	Rezultati mjerenja stanja klimatsko-meteoroloških prilika temelje se na mjernim podacima iz najbliže meteorološke postaje Sisak koja se nalazi oko 50 km sjeverno od vojnog kompleksa Čerkezovac.	Zašto nisu korišteni meteorološki podaci iz postaje u Novom Gradu u BiH, umjesto postaje koja je udaljena 50 km?
IX-4/10	Rijeke Una i Žirovnica su poplavni vodotoci koji primaju bujične vode, ali poplavljuju okolno nizinsko područje pri čemu se voda dugo zadržava, što predstavlja ograničavajući faktor poljoprivrednog razvoja porječja.	Na osnovu čega je zaključeno da je ovo ograničavajući faktor poljoprivrednog razvoja?
IX-5/10	Prostor je sklon snažnoj eroziji i intenzivnom jaružanju te je relativno velika mogućnost formiranja klizišta.	Da li je razmotreno kako ova činjenica može utjecati na predložene objekte, i ako jeste, kako će utjecati?
IX-5/10	Na razini trenutno raspoloživih podataka o litostratografiji područje lokacije Čerkezovac može se obzirom na [5] smatrati prikladnim za smještaj odlagališta RAO.	S obzirom da se radi o referenci iz 1991 godine, da li je planirano novije istraživanje/analiza ovih područja?
IX-5/10	Debele naslage šejla generalno predstavljaju pogodno okruženje za smještaj odlagališta radioaktivnog otpada zbog svojih svojstava (niska propusnost, plastičnost, sposobnost apsorpcije kationa, kemijska inertnost, nema formacije dugih pukotina) te bi <u>u slučaju da se utvrdi njihova dominacija</u> , lokacija Čerkezovac bila povoljna za smještaj odlagališta radioaktivnog otpada.	Kada će se vršiti ova istraživanja?

IX-6/10	U tom smislu lokacija načelno zadovoljava oba relevantna izlučna kriterija, i to obzirom: - da na njoj nema prirodnih zdravstvenih izvora, kao ni eksploatacijski značajnih izvora pitke vode, - da se ne nalazi unutar područja raširenja značajnijih vodonosnika.	Da li je razmatran izvor pitke vode za opštinu Novi Grad u BiH?
IX-6/10	Ipak, za vjerodostojniju odredbu stupnja prihvatljivosti lokacije potrebno je provesti odgovarajuća detaljna istraživanja, kojima će se ustanoviti ne samo karakter i prosječna dubina vodonosnika, nego utvrditi i litološki, tektonski, geokemijski i drugi relevantni utjecaji na pojavnost podzemnih voda u širem razmatranom prostoru.	Kada će se vršiti ova istraživanja?
IX-8/10	U okružju lokacije Čerkezovac nalazi se „šuma isključivo osnovne namjene- gospodarska šuma“. Čitav prostorni kompleks (unutar kojeg se nalazi predložena lokacija) između vodotoka Čemernice na zapadu, Une na istoku, Crnog potoka na jugu i Svinjce na sjeveru, površine oko 12 km ² pokriven je šumskim kompleksom spomenute namjene. Lokaciji najbliže područje korištenja prirodnih dobara je eksploatacijsko polje tehničko-građevnog kamena kod Gornjeg Dobretina smješteno oko 2 km zračne linije jugozapadno od lokacije. Drugih potencijalno konfliktnih oblika korištenja prostora u širem okružju predložene lokacije nema, niti je bilo koji od njih u tom prostoru predviđen važećim „Prostornim planom uređenja Općine Dvor“.	Ovdje nije razmatran način korištenja prostora u BiH. Da li će biti razmotren?
IX-8/10	Obzirom na navedene karakteristike položaja te postojeće i planirane oblike korištenja, predložena lokacija može se s gledišta načina korištenja prostora te postojećih kriterija za odabir lokacije za smještaj skladišta radioaktivnog otpada ocijeniti prihvatljivom za predviđenu namjenu.	Ovo se može tvrditi tek nakon detaljnijih razmatranja načina korištenja prostora u BiH.
IX-9/10	Na prostoru Općine Dvor nalaze se prostori koji su dio međunarodne ekološke mreže NATURA 2000 (Slika 1-3) te time imaju veliko međunarodno značenje za očuvanje biološke raznolikosti.	Na kojoj udaljenosti od Ekološke mreže se nalaze objekti u kojim se planira skladištenje i eventualno odlaganje RAO? Da li će se raditi dodatna detaljnija procjena utjecaja ovog objekta na Ekološku mrežu?
IX-9/10	Međutim, sama lokacija Čerkezovac i njena okolica u cijelosti se nalaze izvan područja Ekološke mreže RH (NATURA 2000) [6].	Da li je ova lokacija isključena iz Ekološke mreže s obzirom se radilo o vojnom objektu?

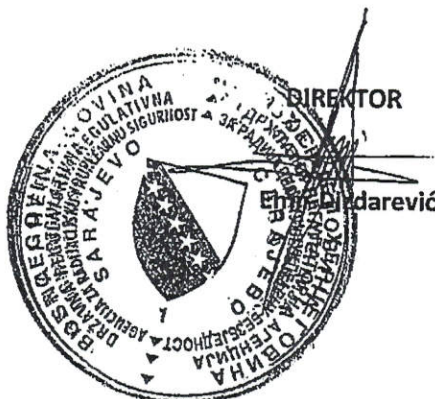
IX-9/10	Značajna je i flora porječja rijeke Une gdje je zabilježeno 397 biljnih vrsta te 23 vrste lišajeva među kojima velik broj ugroženih i zaštićenih. Fauna područja Općine Dvor je tipična srednjoeuropska.	Da li će se uraditi procjena utjecaja ovog objekta na postojeću floru i faunu?
---------	--	--

Dokument: Strateška studija za nacionalni program provedbe strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za razdoblje do 2025. godine s pogledom do 2060. godine), siječanj 2016.

stranica	Tekst u dokumentu	Komentar/pitanje
48	Također, u Tekstualnom obrazloženju Plana navodi se: „Dio šuma koje pripadaju gospodarskoj jedinici Javornik, kojom gospodari šumarija Dvor nalazi se unutar kruga vojnog objekta Čerkezovac, te se trebaju riješiti imovinsko-pravni odnosi s HV. Znatni dio šumskih površina smatra se miniran, posebice oko navedenog objekta i uz granicu s BiH.“	Kako se planira riješiti problem područja koje se smatra miniranim oko samog objekta i uz granicu s BiH?
51	Zaključak: Prostornim planovima nižeg reda (Prostorni plan Sisačko-moslavačke županije i Prostorni plan uređenja Općine Dvor) područje Trgovske gore i mikrolokacija Čerkezovac nisu predviđeni za izgradnju odlagališta NSRAO kako je to definirano u Programu prostornog uređenja RH. Stoga se Prostorni planovi Općine Dvor i Sisačko-moslavačke županije moraju uskladiti sa Strategijom i Programom prostornog uređenja RH i njihovim izmjenama i dopunama, odnosno novom Strategijom prostornog razvoja koja je u postupku donošenja ili će lokaciju odlagališta odrediti Državni plan prostornog razvoja RH.	Da li ovaj zaključak znači da Sisačko-moslavačka županija i Općina Dvor moraju unijeti ove objekte u Prostorni plan, i bez saglasnosti lokalnog stanovništva?
71	Vodoopskrbni sustav Dvora pripada vodoopskrbnoj zoni Hrvatska Kostajnica vodoopskrbe Sisačko-moslavačke županije. Obuhvaća naselja Dvor, Matijevice, Vaniće i djelomično Zamlaču i Javornik. Zasniva se na izvorištu smještenom u dolini rijeke Une, Novskom polju.	Zašto nije razmatran vodoopskrbni sustav pitkom vodom u BiH?
74	Istraživanja potencijalnih lokacija za odlaganje RAO datiraju još iz 70-tih godina prošlog stoljeća. U drugoj polovici 80-tih donesen je niz planskih dokumenata ...	Da li su rađena neka novija istraživanja, i ako nisu kada se planira izvođenje novih istraživanja?

75	Sredinom 1988. je sadržaj Studije odobrilo Izvršno vijeće Sabora. Predviđena je izrada Studije u dvije faze: prva bi uključila izradu eliminacijskih kriterija, njihovu primjenu i određivanje područja podobnih za daljnja istraživanja, a druga faza bi obuhvatila usporedbene kriterije, vrednovanje i usporedbu potencijalnih lokacija, te izbor preferentnih lokacija za termoelektrane i nuklearne objekte. Studija je okupila skoro sve stručne i znanstvene institucije i pojedince koji su ili sudjelovali u dotadašnjim radovima ili su na bilo koji način mogli pridonijeti kvaliteti Studije (oko 80 stručnjaka iz 15 institucija). Posao se otegao dijelom zbog brojne ekipe i mukotrpnog usuglašavanja u nekim pojedinostima, a osobito zbog ratnih godina u kojima su iz razumljivih razloga postojali mnogo važniji problemi. Tehnički dio posla je ipak završen sredinom 1992., a nakon obavljenih recenzija završni izvještaj 1. faze Studije je konačno završen u srpnju 1994. godine.	Zašto se nije odustalo od lokacije Trgovska gora nakon raspada bivše države, s obzirom da se ta lokacija nalazi praktično na granici dvije države?
89-111	2.1.5 TRGOVSKA GORA S LOKACIJOM ČERKEZOVAC	U ovom poglavlju uopće nije obrađena situacija u BiH, kao ni podaci iz BiH.
101	S obzirom na hidrogeološke značajke, kompleks naslaga klastita paleozoika Trgovske gore u cjelini spada u praktično nepropusne terene pretežno bez vodonosnika.	Na osnovu čega je donesen zaključak da „kompleks naslaga klastita paleozoika Trgovske gore u cjelini spada u praktično nepropusne terene pretežno bez vodonosnika“?
209	Prekogranični utjecaj na Bosnu i Hercegovinu	Smatramo da se prekogranični utjecaj na Bosnu i Hercegovinu treba ispitati i obrazložiti jednako detaljno kao i na teritoriju Republike Hrvatske, s obzirom na neposrednu blizinu međudržavne granice.
opće	„Radioaktivno zračenje“	Na par mjesta u dokumentu se koristi pojam „radioaktivno zračenje“, molimo za definiciju ovakvog zračenja i šta se pod tim podrazumijeva?

S poštovanjem,





Broj: 01-50-466/16
Sarajevo, 22.04.2016.

Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost
Frankopanska 11
10000 Zagreb
Republika Hrvatska

Veza: Javna rasprava o Strateškoj studiji utjecaja na okoliš i Nacrtu prijedloga Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva

Predmet: Pitanja i komentari na Prijedlog Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radiokativnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za razdoblje do 2025. godine s pogledom do 2060.), i Stratešku studiju za nacionalni program provedbe strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za razdoblje do 2025. godine s pogledom do 2060. godine), dostavlja se.

Na osnovu objave o javnoj raspravi od Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost Republike Hrvatske i poziva na iskazivanju namjere učestvovanja u prekograničnom postupku donošenja strateške procjene utjecaja na okoliš Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za razdoblje do 2025. godine s pogledom do 2060.) od strane Ministarstva zaštite okoliša i prirode Republike Hrvatske, Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost je pripremila sljedeća pitanja i komentare i moli očitovanje o istim:

Dokument: Prijedlog Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radiokativnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za razdoblje do 2025. godine s pogledom do 2060.), siječanj 2016.

stranica	Tekst u dokumentu	Komentar/pitanje
1/23	Sve su veće potrebe u medicini, a u posljednje vrijeme sve je šira upotreba tjelesnih skanera za fizičku sigurnost.	Kakav će utjecaj imati sve šira upotreba tjelesnih skanera za fizičku sigurnost na volumen RAO u RH?
2/23	Definirani ciljevi obuhvaćaju program uspostave dugoročnog skladišta, a potom i površinskog odlagališta za institucionalni radioaktivni otpad, iskorištene izvore i radioaktivni otpad iz NE Krško;	Da li se ovi ciljevi odnose na sav RAO u RH, s obzirom da se tokom javnih rasprava govorilo samo o RAO niske i srednje aktivnosti, te o iskorištenim izvorima?
2/23	Od podzakonskih akata važno je izdvojiti Uredbu o uvjetima te načinu zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih zatvorenih radioaktivnih izvora i izvora ionizirajućeg zračenja koji se ne namjeravaju dalje koristiti [3].	Da li je ova uredba usklađena sa direktivom 2011/70/EURATOM, te ako nije kada će biti usklađena?

3/23	U sljedećih pet godina planira se upotpuniti pravni okvir Republike Hrvatske kako bi se osiguralo provođenje Programa zbrinjavanja RAO, II i ING u skladu s EU propisima, međunarodnim standardima te praksom u državama članicama EU-a. Pravni okvir prvenstveno je potrebno dograditi u sljedećim područjima	Da li će pravni okvir RH, dodatno na EU standarde, pratiti i IAEA standarde sigurnosti, posebno GSG-3 <i>The Safety Case and Safety Assessment for the Predisposal Management of Radioactive Waste</i> , i SSG-23 <i>The Safety Case and Safety Assessment for the Disposal of Radioactive Waste</i> ? Dalje, kada se planira uskladiti pravni okvir sa direktivom 2013/59/EURATOM?
4/23	Informacije o stanju okoliša i mjerenjima biti će dostupne putem internetske stranice, a po potrebi predviđaju se i zajedničke informativne aktivnosti i stručna suradnja. Republika Hrvatska potiče suradnju na međunarodnim projektima sa susjednim državama, i na regionalnoj osnovi putem prekograničnih projekata održivog razvoja i zaštite okoliša, za koje postoji osobito prilika u financiranju iz predpristupnih fondova i strukturnih fondova EU.	Da li je predviđen uključivanje stručne javnosti iz Bosne i Hercegovine tokom provođenja detaljnih stručnih analiza za eventualnu izgradnju skladišta i odlagališta na ovoj lokaciji? Ako jeste predviđeno, molimo objašnjenje na koji način?
5/23	Vlada Republike Hrvatske će donijeti uredbu o visini naknade i načinu financiranja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na čijem području se nalazi skladište institucionalnog RAO, II, i skladište NSRAO iz NE Krško.	Da li će se na ovaj način financirati i jedinice lokalne i regionalne samouprave na području BiH?
5/23	Izgradnja skladišta za institucionalni RAO, II i skladišta za NSRAO iz NE Krško strateški je važan projekt za državu. Kako je istaknuto, to je obaveza prema međunarodnim ugovorima. Republika Hrvatska raspoznaje potrebu da partneru u realizaciji ovih projekata, lokalnoj zajednici na čijem će se prostoru locirati skladište, pruži prilike kroz različite oblike raspoloživih javnih poticaja. U tom pogledu formirat će se posebno međusektorsko tijelo državnih institucija za raspoznavanje i koordinaciju u provođenju poticajnih mjera za socio-gospodarski razvoj lokalne zajednice na čijem prostoru je smješteno skladište.	S obzirom na ove benefite, zašto nije bio organiziran javni poziv za sve lokalne zajednice u RH da se izjasne da li su spremne prihvatiti objekt skladišta ili odlagališta RAO na svom prostoru?
7/23	izradu strateške procjene utjecaja Programa na okoliš i procjene utjecaja zahvata na okoliš;	Ova strateška procjena treba detaljno obraditi i utjecaj zahvata na okoliš i van RH.

7/23	Postojeća klasifikacija RAO u RH propisana je Uredbom iz 2008. godine [6] koja se temelji na IAEA preporuci iz 1994. [18] i EC preporuci iz 1999. godine [19]. ... Budući da je, 2009. godine, objavljena nova preporuka IAEA o klasifikaciji RAO [20], koja za generalni kriterij klasifikacije uzima referentna tehnička rješenja za odlaganje RAO, trebalo bi usporediti domaći klasifikacijski sustav s novom preporukom te prema potrebi usuglasiti ga s navedenom IAEA preporukom.	Kada će se i na koji način uzeti u obzir preporuka IAEA za klasifikaciju RAO, definisana dokumentom <i>GSG-1 Classification of Radioactive Waste</i> iz 2009 godine?
8/23	Procjenjuje se da će se ukupni volumen institucionalnog RAO u narednih 40-ak godina udvostručiti. S druge strane, očekuje se da će ukupna aktivnost institucionalnog RAO pasti na trećinu trenutno procijenjene vrijednosti. Pri tome će aktivnost kratkoživućeg RAO pasti za oko 4 puta i to uglavnom zbog raspada Co-60 (stari teleterapijski uređaji). Također, aktivnost dugoživućeg RAO će se udvostručiti. Razlog tome uglavnom se nalazi u relativno velikom broju javljača dima (Am-241 i Ra-226), koje je potrebno rastaviti, kondicionirati i potom uskladištiti.	Da li je razmatrana mogućnost povrata zatvorenih radioaktivnih izvora proizvođaču, te da li se odustalo od te mogućnosti?
8/23	Ipak, valja navesti da se značajnije količine RAO ali ne i aktivnosti, mogu očekivati iz postupaka razgradnje skladišta IMI i IRB i drugih istraživačkih objekata koji se nalaze u RH. Treba naglasiti da te količine RAO nisu uključene u procjeni očekivanih količina do 2060. godine	Zašto u procjeni očekivanih količina nisu uključene i količine koje mogu nastati razgradnjom postojećih skladišta?
9/23	NE Krško ima obavezu skladištiti na lokaciji pogonski RAO do 2023. godine, za kada se predviđa fizičko preuzimanje i odvoz pogonskog RAO s lokacije NE Krško³. RAO iz razgradnje NE Krško, svojim najvećim dijelom (98%), spada u kategoriju kratkoživućeg RAO, dok masu od 41 t visokoradioaktivnog otpada čine aktivirani mobilni unutarnji dijelovi reaktora.	Na koji način je definirana kategorija kratkoživućeg RAO, te na koji način je procijenjeno da u tu kategoriju spada 98% ukupnog RAO iz razgradnje NE Krško?
9/23	Nakon iskorištenja u reaktoru, gorivni elementi se izvlače iz jezgre reaktora i odlažu u 12 m duboki bazen za istrošeno gorivo. Bazen je sastavni dio sustava za zamjenu, rukovanje, skladištenje i hlađenje istrošenih gorivnih elemenata i smješten je u FHB zgradi (Fuel Handling Building). Borirana voda u bazenu ukupnog volumen oko 2.000 m³ ima dvostruku funkciju, služi kao zaštita od intenzivnog radioaktivnog zračenja i kao rashladno sredstvo.	Na koji način će se zbrinuti tekući RAO?